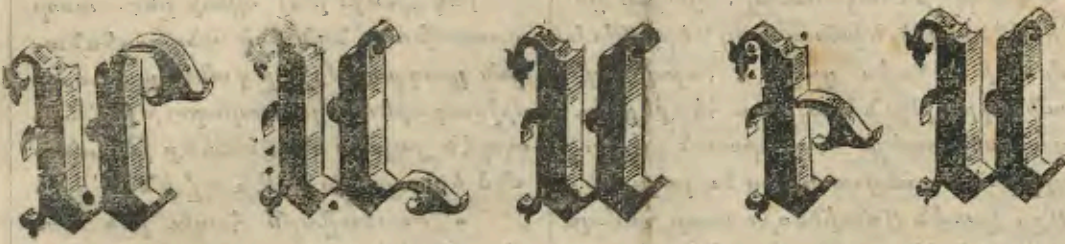

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան վճարվող Գոյաքանակը	460 »
» Գաւառաց	480 »
» Օտար երկրներու »	75 »
վեցամսեայ Գ. Պայքայ	80 »
» Գաւառաց	60 »
Իւրաքանչիւր թերթի դէն	2 »
Ծանուցման տողը մէկ անգամի հա-	
մար 2 դուրսէ, երկու անգամի հա-	
մար 60 փարսյ, աւելի անգամներ	
ընդ համար 40 փարսյ :	

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՔ
Դուրս դադար լրացող ճանրու
ծախքը խմբագրութեան վրայ է :
Իրաւորոյս վերաբերեալ նամակ
կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագրի
— Տնօրէնին պիտի ուղղուի , և Պա-
լիս , Չինիլի խան , Մասիսի գրասեն-
եակը :
Ճանրու ծախքը չվճարուած նա-
մակ չընդունուիր :

ԱՅՏ

Իրաւորոյս տարաբանին մէջ տալազ-
րական ամեն միջոց եւ գործիք պատ-
րաստ զտնտեսելով , կը ծանուցանենք
յարդոյ հասարակութեան թէ զիրք ,
տետրակ , չըջարակական , յայտարա-
րութիւն , ծանուցում , տոմարի , քուէ-
թուղթ եւ այլն կը ապուին արժան
գնով եւ մարտը վայելուչ ու անխաղ
ապագայութեամբ :

ՊԱՅՄԱՆՔ ԳՈՒՊՈՒՄ 23 ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Փարիզէն տունուած լուրերուն նա-
խընդան անհաւան կաւալարութեան
կուսակցիները թէպէտ եւ յարա-
քուստ ազատական փոփոխութեանց
հաւանութիւն կուտան , բայց եւ այն-
պէս մեքենայութիւններ ներթել ալ
եւ կեցած չեն : Այս կարգէն են մու-
նախընդան անհաւանութեան մէջ
բաժանում ձգելու համար եղած ջան-
քերը , որով Պ. Լիւի - Օլիւիէի չափա-
զանց գովաւաններ կը չուայլեն , անոր
տողանդին եւ ճարտարիտութեան
վրայ չափազանց ներդրողներ յորինելով
եւ պաշտօնակիցները վար զարնելով :
Ասկէ զատ պաշտօնակիցներէն չափերն
իրեն Օլիւիէանեան կ'ամբաստանուին ,
եւ այս ամբաստանութեանց հեղինակ-
ներն ըստ մեծի մասին ծերակուտի ան-
գամներ ըլլալով , որք ներկայ պաշտո-
նէութիւնը տալազելու եւ անոր տե-
ղին անցնելու փառաբերութեամբ ալ
վառուած են , կը կարծուի որ մեծ
գովաւարութիւններ պիտի հանեն սահ-
մանադրական փոփոխութեանց ծրա-
դրին դէմ ալ , որ ինչպէս յայտնի է
սահմանադրող իշխանութիւնը ծերա-
կայուն կ'աւանդուի Օլիւիէի ժողո-
վին կը վերադարձնէ , նոր փոփոխու-
թիւնը ծերակուտին իշխանութիւն-
ը կը նուազեցնէ , եւ այս պատճառաւ
անոր դէմ կենալը յիշեալ ժողովին
անդամաց անձնակազմութեան պարտք
մ'ալ կրնայ ըլլալ : Բայց կայրը չ'յու-
սացուիր որ ըրած ազատական զիջում
ներն երբէք ետ առնուի , քանի որ ա-
նանք պատճառ եղան որ Օլիւիէանեան
ըստած կուսակցութիւնն ալ նա-
մանադրական ազատութեան միայն
հետամուտ ըլլալով , զերգաստանի խըն-
դիրը մէկ կողմ դրաւ եւ կայսերու
կան տան կողմն անցաւ :

Օլիւիէի ժողովը ըստ երկու զրոյց-
ները տակաւին լրացող մէջ վերջու-
յած չ'են , բայց պաշտօնակից իրաւասի
խորհելով թէ ընդհանուր ընտրու-
թեանց յաւանական վրայ դեռ չառժա-
մանակ չ'անցաւ , ուստի չ'են ու զեր
այնպիսի նոր յաղանդը մ'ալ բանալ
չ'ըսուի թէ զիտարարութիւն ունին
ընտրական օրինաց բարեկարգութեան
ծրագիր մը ներկայացնել որ անշուշտ

պաշտօնական ընտրելիները վերցնելու
համար Պ. Լիւի - Օլիւիէի անցեալներն
ըրած յայտարարութեանց վրայ հիմ-
նեալ պիտի ըլլայ : Ընտրական նոր օ-
րէնք մը սահմանադրական փոփոխու-
թեանց ծրագրին եւ քաղաքագետաց
ալ քաղաքագետական ժողովներէն
ընտրուելու մասին այժմ քննութեան
ներքեւ եղած օրէնքին հետ միանա-
լով , Գաղղիոյ մէջ սահմանադրական
կառավարութիւնը մեծ քայլ մ'ա-
ռած կ'ըլլայ :

Թայմը լրագիրը Նորդէն կայսեր
ներքին գործող մէջ բռնած նոր քա-
ղաքականութիւնը գովելով կ'ըսէ .
« Մեք յուսացած էինք թէ ներկայ
կայսեր թագաւորութեան ներքեւ
Գաղղիա ազատ օրէնադրութիւններ
պիտի ունենայ , եւ մեր յուսացածն
աւելին կատարեցաւ : Մեր պաշտօնա-
կիցներէն չափերը Գաղղիոյ մէջ մե-
ծագոյն մասին հետ չ'են կարծեթ թէ
քանի որ Նորդէն կայսրը թիւյրբի
պարտը նստած է քաղք մը կարենայ
գործել ներքին անկէ . . . բայց մեք
հաւատարմ որ Նորդէն կայսեր պէս
հանճարեղ վեհապետ մը անհրաժեշտ
պէտքը պիտի տեսնէ եւ իր շահերն
անոր պիտի համաձայնեցնէ , տարբեր
եղբայրացիութիւն մը կը հանէինք , Գաղ-
ղիոյ մէջ նոր սերունդին սահմանադրա-
կան ազատութեան բաղձնայ դէմ
կենալ կարելի չ'է : Երկուստեքները
հասարակապետութեան ծայրայեղու-
թիւնները տեսած չ'են , կայսեր նախա-
դասութեան բարձրանալէն ի վեր քը-
սանուելովու տարի անցաւ . . . երկ-
ուստեքները զուարթ եւ ուժգին
չափումն իւր կատարեալ գործիւն
մէջ է , եւ յետագիւնութեան հաւա-
նականութիւնն անդամ կը բառնայ :
Սահմանադրական ազատութեան յաղ-
թանակն եւ անոր կայսեր կողմնէ
ընդունուին ալ անտույր բռնեթ չ'են »
Անգլիական թերթը նշանակելով
որ Գաղղիացոյ խեղճաս մասը Ռօշ-
ֆորի եւ անոր անհաշուելեաց յոյգերէն
զղուած է , Պ. Ռուէի եւ Երեւակուտին
յետագիւնական մասին պաշտօնէից
դէմ ըրած մեքենայութիւններն ալ
կը դատապարտէ :

Անգլիական խորհրդարանն իր ու-
չադրութիւնն իրականացի փնտրելու
փորձ է : Կառավարութիւնն , ինչպէս
հետագիւր կը ծանուցանէր , իրականացի
մէջ խաղաղութիւնը պահպանելու հա-
մար օրինակ ծրագիր մը ներկայացոյց ,
եւ այս ուղիով իրականացի պաշտօն-
եայ Պ. Ֆորթէսկիլի . . . իրականացի մէջ
գործուած քաղաքական եղեւնագոր-
ծութեանց փնտրեղութիւնն ընելով
ըստ թէ տանն եւ չորս ամէն ի վեր
յիշեալ կողմէն մէջ 1853էն մինչեւ հիմա
նմանը չտեսնուած կերպիւ եղեւ-
նա գործութիւնները բազմապէս են :
1866ին եթէ քաղաքային եղեւնա-

գործութիւն պատահած էր , բայց 1869
ին այս թիւն 767ի երես , եւ այս տա-
րի ալ 500էն աւելի եղած է : Ուստի
կառավարութիւնն որոշեթ է որ մինչեւ
խորհրդարանն իրեն արտաքոյ կարգի
իշխանութիւն չ'առայ , այս յաճախած ե-
ղեւնագործութեանց առաջին տա-
նուած հիմարին : Առաջարկեալ օրինաց
ծրագրին համեմատ , որով պատճառա-
նօք ատրճանակ կամ հրացան առնող-
ները կառավարութիւնն մասնաւոր
հրաման պիտի առնուն , եւ այս հրա-
մանը չունեցողները տարի մը կամ եր-
կուք չ'ընտրուեալ աշխատութեան
կամ առանց չ'ընտրուի բանտարկութեան
ենթակայ պիտի ըլլան : Կառավարու-
թիւնն իրաւունք պիտի ունենայ զի-
շեր կամ յերեկ ժամանակ զինուոյ
խուզարկութիւններ ընելու , կամ ըս-
պառնալիք նամակներ գրողները փն-
տուելու : Ուստի խաղաղութեան կողմնէ
գիւղերէն ձեռքալալ եղող կասկածե-
լի մարդիկ դատի պիտի ենթարկին , եւ
թէ չ'կարենան իրենք զիրենք արդու-
րացնել , փոքր ամիս բանտարկութիւն
պիտի կրնան : Օտարագիւր բարբի վարուց
երաշխաւորութիւն պիտի տան , ապա
թէ ոչ պիտի դատուին ու բանտարկ-
ւին : Այս յօդուածը մասնաւորապէս
Ամերիկայէն դարձող ֆէնիկեանց դէմ
ուղղեալ կերելու : Արեւ մարը մոնելէ
ետեւ կառավարութիւնը պիտի կարե-
նայ զինեւորները գործելու տալ : Ար-
տաքոյ կարգի երգմուտը դատաւո-
րաց տաններն պիտի կազմուին , եւ
ղեւնագործութեանց զոհ եղողներու
կամ աննց ազգականաց բողոքները
ընելու , Կառավարիչ ըրտն ապստամ-
բութիւն քաղաքայ լրագիրները պիտի
կարենայ արգելել , եւ այլն :

Այս միջոցները խիստ են եւ իր-
ւանային մէջ իրաց մանր վիճակ մ'են-
թագրել կուտան , որ ապստամբութեան
վիճակ կրնայ ըսուիլ : Բայց քաղաքա-
յին եղեւնագործութեանց այս ա-
տիճան աճումը կը ցուցնէ որ ֆէնիկեան
դաւաղութիւնը սաստիկ ճարակած
է , որուն դէմ կաթոլիկ կղերն ալ իր
բանադրանայ շանթերն արձակից :
Այս կղերն որ իրականապէս նախկին ա-
պստամբութեանց քաղաքիչ եղած էր ,
ֆէնիկեանները կը դատապարտէ , վասն
զի անոնք իրեն ալ դէմ են : Միայն
թէ կաթոլիկ կղերը հոգեւոր պատ-
ժոյ զէնքերը չառ գործ սժեւելով ա-
ննց ազդեցութիւնը կորուսանել կու-
տայ :

Գաղղիացի անուանի Օր. Շնայտէր
զերաւանաւորն այս օրերս Տուլլիէի
թատրոնին մէջ ներկայացումներ կու-
տայ , բայց կարգիւնալ փութէն հաւա-
տացելը արդիւնց յիշեալ ներկայաց-
մանց հանդիսատեսութիւնը , թէ եւ
Մեծ-ը. քուստի կիւրծի պիտի մէջ
գեղեցիկ դերասանուհոյ մը մարմա-
րանման կուրծքը քիչ մ'աւելի բաց
տեսնելու մեղքն ընկերային խաղա-

ղութեան դէմ դաւաղութեամբ չափ մեծ
սժիւր մը չ'ըլլայ :

ՀԱՌԱՐԱՐԱԿԱՆՈՒՄ

Փարիզ 1 ապրիլ
Քրէօզի հանքերուն մէջ աշխատու-
թեանց դադարումը կը չարուանկէ եւ
քանի մը բռնութեան գործեր ալ եղան :
Տեղական իշխանութիւնը վաչա մը հեծե-
լագոր խնդրեց :

Կը հաւատեն թէ Պապը կաթոլիկ
Հայոց նկատմամբ Մեծ . Նպարքուն ը-
րած առաջարկութիւնները չ'պիտի ըն-
դունի :

Լոնտոն 1 ապրիլ
Ներկայ տարուոյս առաջին եռամսիս
եկամուտը չորս միլիոն իրաւ տւելի ե-
ղած է Պիւտեյին նախատեսուած գումարէն :

Փարիզ 31 մարտ
Հոռմէն եկած լուրերը կը ծանուցա-
նեն թէ Պապն եւ Անգլիական կաթոլիկ
զրգութեան մէջ են , եւ հաշտութիւն խոր-
հուրդներ մէկ կողմ ձգուած կը համար-
ուին :

Փարիզ 2 ապրիլ
Հետզեանէ կ'առաջուի այն զրոյցը
թէ Մերկուտին ներկայացած սահմանա-
դրական փոփոխութիւնն ընդհանուր քը-
ւէտրկութեամբ պիտի վաւերացայ :

Լոնտոն 2 ապրիլ
Կը հաստատուի թէ Պ. Պրայթ ոչ եււ
պիտի յանձն տունու առեւարական գոր-
ծոյ պաշտօնէութիւնը :

Կրէյ զորապետը մեռաւ :

Փարիզ 3 ապրիլ
Ընդհանուր քուէարկութեան վրայ
դեռ որոշում մը չ'այ , Կը հաւատան թէ
խորհրդարանի միջին ձախակողմնաք պի-
տի առաջարկեն որ նախ Օրէնսդրական
ժողովն եւ Մերկուտին ընդունուի :

Պաշտօնեայք սահմանադրական խնդ-
րոյն վրայ իրենց ըլլալը հարցումը մեր-
ժելու մտադիր են :

Պ. Օլիւիէ վաղը վստահութեան քուէ
պիտի խնդրէ պաշտօնէից համար :

Քրէօզի մէջ իրաց վիճակն աւելի
հանդարտ է :

Փարիզ 4 ապրիլ
Օրէնսդրական ժողովին մէջ Պ. Լ. Ռ-
լիւիէ սահմանադրական իշխանութեան վը-
րայ Պ. Կրէյին հարցումն ընդունեց :

Պ. Կրէյի , իր հարցումը ներկայաց-
նելով ըսաւ թէ ժողովրդական քուէն
բանապետութեան գործիք մ'է :

Պ. Օլիւիէ պատասխանեց . Մեք ազ-
գէն իր հաւանութեան պիտի խնդրենք
ազատական սահմանադրութեան , բայց
առանց խորհրդարանին հաւանութեան
ալ բան մ'ընել չ'ենք ուղեր : Պ. Կրէյ
եւ Ժիւլ Ֆաւր դէմ կը խոսին ժողովրդա-
կան հաւանութեան խնդրելու առաջար-
կութեան : Վիճարանութեան գեղեցիկ
4 քուէի դէմ 151 քուէով մերժուեցաւ :
վիճարանութեան վաղը պիտի չարուան-
կէ :

Վիէնա 5 ապրիլ
Յուլիոյս Լեյթան պաշտօնէութիւն
նը հրաժարական առաւ : Բօթօքի կոմիտէն
յանձնառեցաւ նոր պաշտօնէութիւն մը
կազմել :

Կրթական թէ յիշեալ թաղական խորհրդին անդամաց մէջ քրէական յանձնարարականութիւն կրած, այսինքն ժամանակաւ տէրութեան Մարտիկ-Միտրիկներուն մէջ խորհրդականութիւն ընելով քանի մը տարի լսանաբեկութիւն կրած անձ մ'ալ կայ Ստոյգէ այս լուրք ։

Կը վաճառքինը որ Գարակէօմիւրիկի թաղական խորհրդին Ստեփանեան անոր ալ բաղադրութիւնը տայ Մանգրուի միջոցաւ ։ Այս այժմ մեք կառավարիկները ազգային վարչութեան որ այս գրոյցը քննելով, եթէ ոտուզիւ այսպիսի անձ մը կայ յիշեալ թաղական խորհրդին մէջ, անյապաղ հետեցնելու բարեհաճի ։

Ահաւասիկ յիշեալ թաղին մէջ դործուած նոր ապօրինաւորութեանց եւ անկարգութեանց տխուր նկարագիր մ'ալ, որուն նայինք ինչ պատճառներով տայ Գարակէօմիւրիկի թաղական խորհրդինը ։

Ստեփանեան 23 Մարտ 1870

Խմբագիր ։

Գարակէօմիւրիկի եւ Ստեփանեանի միացեալ թաղին Կրեպիտանական ընտրութեան երկրորդ քուէարկութեան մէջ տեղի ունեցած ապօրինաւորութեանը երէկ եկեղեցւոյ սրբավայրը պատերազմի մը դաստ գործուցին չորսիւս խումբ մը խաւարապիտաց, որ քիչ ցաւ հպատառեց թաղիս պատաւաւոր ազգայնոց ։

Առաջին քուէարկութեան ժամանակ թաղին քարտէսը ազգայինները փախաբեկով որ Զինծիկեան Յարութիւն էֆէնտին թաղին կողմանէ Երեմիական ընտրութի (Երեմ. ընտրութեան ցանկին մէջ իր անունը չէր յիշուած), անմիջապէս իրենց քուէին անոր անունը, կուտան, որով համեմատական առաւելութեամբ 76 քուէ կը չափէր երբ այդպէս համեմատական առաւելութեամբ քուէ չափը կը տեսնեն, թաղիս մէջ գտնուած յետադէմ փոխակցութեան եւ նորոգութեան թաղականներէն ոմանց նախաձեռն կը գրգռէ եւ կ'սկսին գաղտնի մեքենայութեամբ ապօրինաւորութեան գիծի, որ մի գուցէ Յ. Զինծիկեան էֆէնտին բացարձակ առաւելութեամբ Կրեպիտանական ընտրութի ուստի Սահմանադրութեան տրամադրութեանց հաւանական փոխանակ առաջին քուէարկութեանց թուովը 236 քուէթուովը ցրուելու, առանց փոխանակեան ընտրողական ժողովոյ գիւնդին՝ 303 քուէթուովը կը ցրուի, որով անցեալ չարթու քուէ չտուող ութսուերի չարի անձանց ալ քուէ կը գրգռուի, բողբոջած ըլլալին պատճառ բռնելով, լայն եւ առաջին քուէարկութեան չափերուն ալ տեսնելին քուէթուովը չի գրգռուի մոռցուած ըլլալու պատճառաւ, (թէ եւ նոր արձանագրութեան մէջ գրկուած ըլլալը կը տեսնուի) ։

Արդ կը հարցնենք ինչն է նոր բողբոջութեանը երբ եւ ո՞ր բողբոջին իրենց քուէթուովը չը գրկուելու դէմ, եւ ինչ հարկ կար որ առաջ անոնց քուէթուովիցը ։ Երեմիական ձեռքը ցրուելու, միանգամայն Զինծիկեանը չը գրէք տղոս, պղծելով Բողբոջարկները կրնային որին նաւարդէս կ'երակի առաւել ընտրողական ժողովոյն գիծիով բողբոջի եւ իրենց քուէները պահանջել, եթէ իրաւունք ունենին ։

Այս ապօրինաւորութիւնները տեսնելով թաղիս ողջամիտ մասը չը կրցաւ հանդուրժել, եւ իր իրաւունքը ծանշնալով, կիւրակի առաւել ընտրողական ժողովոյն ներկայացած բողբոջին եւ քուէ չտաողները իրենց քուէները պահանջելու, բայց քուէթուովը չ'կայ պատասխանուեցաւ (որպէս թէ թղթաւորութիւն խանութը թուովը հասած ըլլաւ) ։ այն ժամանակ վիճաբանութիւնը շարունակուեց եւ քուէից ապօրինաւորութիւնները հասկցուեցաւ, Մասնավորապէս անհապաղելով քուէտուիք չը բանալու տաճարիկութիւնը, որ ընտր. ժողովով որոշուեցաւ, Սոյն միջոցին ժողովրդեան մէջէն յանկարծ արկիկայի խումբի մը հայտնաբերուեց որոշալու կանչուեալու ձայնը կը լսուին, Քիչ ըսել է անոնք Պալատիկն, ինչ ինչ

բաւունք ունին քուէ տալու ։ Կը սոսայ մէկը միանգամայն հայտնաբերուեցաւ անհապաղ ձեռով ։ Եկեղեցին մերկն է, ինչ իրաւունք ունին հաս դալու ։ Կը սոսար ուրիշ մը Սոյն ժամանակ ձեռնուելով մէկ կ'սկսի, իսկոյն եկեղեցւոյ ժամակնոյ կը վազէ եւ դուռները դոցելով կը կոչուի, այս միջոցին կուրը աւելի սաստկանալով պատեւալովին քաջամարտիկ զինուորները (որոց մէջ անուանի էր Քանկէն Արեւիկէ անունը ։ Եր քանի մը արեւանակներով) մէկ մէկ իր յաւիտական իսկիւն ձեռնուելով Սոյն տեղ զարմանալի էր տեղւոյն Աւաղներէ քահանային բռնած ընթացքը, որ փոխանակ ժողովուրդը խաղաղեցնելու, իր քաջալանի զօրութեամբ կուռնայ ապագայից զինած եւ արկիկայից հետ միտացած՝ սկսեց ձեռնել եւ ձեռնուել Սոյնէն ձեռն ուղղութեամբ անհետնալով որ վերջը չկայ, սկսան սոսալ ։ « Եանուն Աստուծոյ սա դուռները բացէք, ինչչու կոչուիք էք » բայց տեղւոյն ժամակնոյ արձանի պէս կանգնած անհետնալով տեղէն անգամ չէր չարմէր, եւ ուր ուրնին տեղւոյն թաղականներէն մէկ քանին գալով կը հրամային դո՛ր երբ բանալ Գոնիքը կը բացուին եւ խոնքի ժողովուրդը դուռս ելլալ կ'սկսի ։

Այս տեղ տեսնելու էր որ անոնք փոխտուած մագրով, ոմանք աղապակներէ կապարով կ'ուռնէ երեսով եւ ոմանք պատուած զոյններով կ'սկսին եկեղեցին դուռս ելլալ, Սոյն միջոցին թաղական աղաներէն մէկը կը սոսար, « Ինչ է եղեր, արդէն Սահմանադրութիւնը մեռած է, ինչ եկեր օրինաւորութիւն կըրնուիք » Անոնքի կուռնայ ապագայից զինող քաջամարտիկ քահանային ալ « Զայ ալ Սահմանադրութիւնը իճատ ընողին կը սոսայ եւ ուր ուրնին խաղաղութիւնը կը վերահաստատուի եւ պատերազմին քաջամարտիկ զինուորները Ոստիկանութեան միջամտութեամբ վանքի վանքով մէկ մէկ ծակ փակելով կը ցրուին ։

Ար խնդրեմք . . . Խմբագիր, որ սոյն եղելութեան եւ ապօրինաւորութեանց վերայ Ամենապատիւ Սրբազան Պաշտօնը հօր եւ ազգային Ազգայնական վարչութեան ուշադրութիւնը հրաւիրելով՝ ձեր արդարաւոր լրագրոյն միջոցաւ ներկայ հրատարակել բարեհաճիք ։

Մնամ . . . ՄԻ ՀՐԳՍ

Բերայ 22 մարտ 1870

Խմբագիր ։

Այս օրերս Պաշտոն ամեն թաղեր նոր թաղական խորհրդաց ընտրութիւններով կամ լաւ եւս է ընտրութեանց վիճերով կը զբաղին ։ Ինչպէս ամեն օգտակար բան չարաչար դործածուելով յոյն արդիւնք կուենայ, նոյնպէս եւ քուէարկութեան արդար օրէնքը՝ անոր որդիս անտեղիակ թաղեցոյ ձեռքին մէջ վնասակար հետեւանք կը ծնի ։

Բերայի թաղական խորհրդոյ կազմութեան համար եղած քուէարկութիւնը եւ անոր անդամաւորութեան արկիւնքը, կրնամ ըսել, ամենէն աւելի նշանակութեան արժանի եւ ամենէն աւելի ցաւալին է ։

Այս ճշարտութիւնը յիշեալ անձի գիտարկին չէ ։ Ընտրելոց ցուցակին վրայ ուշադրի աւելնալ մը թաւալան է ։ Ինչ կը տեսնեմք հոն ։

Երեք չորս պատուաւոր եւ փոքահասակ արժանի անձինք, որոնք անշահախնդիր ծառայութիւններու փորձեր առուած են թաղին, բայց կերակր թէ այս անգամ ընտրութեամբ պաշտօն ընելու ամենեւին միտք չունին ։ Ասոր պատճառը դուշակի պէտք է . . . Ընք կը մնան անդին ։

Առաջին աչքի զարնողը աղքին ապագային վրայ անյոյս եւ աղքատ ամենէն նախարարն ինչպիսիք իր խաղաղ ըմբռնող մարդ մըն է, որ իւր այս արտաւայտ սկզբունքը ամենուր կը խոստովանի անպատկառ, բայց զարձեւ ազգային դրո՛ւնց մէջէն չպակսի, հետեւաբար

* Ար լսենք ի՞նչ այս քաջամարտիկ քահանայն քանի մօր առաջ ալ Մալթա ըսուած թաղը չափաւոր օրիորդ մը չարած ձեռն է հոգեւորական (չեմբէ), այնպէս որ հոգեւորական օրիորդին վրայ իրաւունք է ։

ապաղը շահեր խնդրելու համար այս հակասական դիրքին մէջ տատանուող կասկած տուող անձ մը տո՛ւնային չանբու վրայ հանող կը կանգնի այսօր Բերայի մէջ ժողովրդոց բուէնով ։

Ասոր ետեւէն երեւայ կուգայ, ըստ ամեն խնդրարութեան՝ եւ ըստ այլոց ընտանեկան վէճի պատճառաւ մահմադական կրօնին դիմող եւ Պաշտօնաբարանի պաշտպանութեամբ հաղիւ հաւատքի եւ կողմնէ մը, որ նմանօրինակ վէճեր խաղաղելու եւ հաւատարմութիւնէն զոչաւցնելու պաշտօնին կոչուած է Բերայի ժողովուրդէն ։

Ասոնց պաշտօնակից է չափահաս դաւաններու տէր հայր մը, որ իւր անձնական ցոխութեան տեղի տալով, իր բաղամտայ համեմատ կ'ընէ անէն կարողութեան անանց Պատուէմ վախճալու եւ մարդոց մէջ ամշնալու ։ Բերային այս . . . ը ընտրած է՝ այր եւ կ'ընէ մէջ ծագած վէճերը խաղաղելու համար ։

Ասոնցմէ զատ կան երկու բարեմիտ էֆէնտիներ, որոց համար աւելի հաւանաւոր է որ հրաժարին՝ քան թէ այս վերջիններուն ընկերակից մնալ ուղեն ։

Ահաւասիկ այս է ընտրելոց ցուցակին ամբողջութիւնը ։ Իսկ անոր Բ. հասին՝ այսինքն համեմատաբար յաջող ընտրութեանը հաւանական է, բայց ի միջոցն արժանեաց տէր նշանաւոր ազգայնիկներ են, զժաղգորութիւնը այն է՝ որ այդ մէկը միայն կը տեսնենք այս պաշտօնին հետամուտ, միջնորդ անոր ալ շատ բան կը պակսի Բերայի թաղական ըլլալու համար ։

Տեսնենք ուրնին ինչ պիտի ըլլայ բերայցոյն այս անխորհուրդ ընտրութեան վիճակը ։ Բերային միջնէ իր վերջիններ ընտրութեանց մէջ այսպիսի սխալած չէր ։ Եւս ինչպէս մը ի հարկէ մեծ ողջ մը պիտի ունենայ . աւաղելի է որ այս ողջը իւրաքանչիւր թաղեցոյ անձին ընտանեաց եւ զաւակաց կը վերաբերի ։

Բերային պէտք է զիտնայ որ, իր թաղական խորհրդին ընտրութիւնը ուրիշ թաղերու ընտրութիւնէն անհամեմատ աւելի կարեւորութիւն ունի ։ Բերայի թաղական խորհրդին պէտք է հաւատալ, հինգ եկեղեցի, հինգ դպրոց, բազմաթիւ կալուածներ եւ հաւաքաւոր սկիւ երեւուածք ունեցող, բայց հաւատալիցութիւնը կորսնցնելու վտանգին մօտեցած անուրի մը, խոհուն անձինք լաւ կը հասկնան թէ այս վիճակը անանց խնդրի եւ հաւատարմութեան անհետնալին ինչ հետեւանք կուենանց ։

Յ. Ս.

Խմբագիր ։

Խորհրդէման Աւետիս Աղայի Հոգաբարձութեան ներքեւ դառնուած Բանկալ թիւ վարժոյցին Ս. անուն պաշտօնէին նոյն թիւ դպրոցին մէջ ունեցած անբարոյական վարմանց վրայօք տարածախնդրութիւնները կը շարունակուին ։

Իր խնդրեմք Արդոյ խորհրդէմանէն որ փութայ գոհացուցիլ բացատրութիւն տալ մեզ յուղեալ մոքերը հանդարտեցնելու համար, Այս բացատրութիւնը խիտ կարեւոր է ։ մանաւանդ որ յիշեալ վարժոյցը երկուս է ։ Բերայ 23 մարտ 1870 թ. Գ. Բ. Բ.

Խմբագիր ։

Երկուող նամակս հաճեցէր արդարաւոր Մալթիք մէկ անկիւնը հիւրընկալել իրեւն պատասխան Մանգրուի մէջ քան եւ չորս ատորադրութեամբ քաջալուծ հեռագրին ։

Միջնէ հիմա եկած լոյսածառ կեղծ եւ սուտ ստորագրութեամբ ի հանրագրերուն սրբմեծ վիճակը տեսանք, նոյնպէս անցեալ անգամի 33 ընտրողութեամբ եկած հեռագրին համար ալ ինչ անարժան միջոցներու գիծած ըլլալին գրով հասկցած ենք, սակայն այս անգամի քաջած հեռագրերուն ստորագրութիւնները որ յայտնի դրուած էին, աւելի զարմացուցին մեզ, վասն զի մենք Ստեփանեանի ըլլալով ընտա նոյն մականուամբ մար-

դիկներ տեսած ու լսած չ'ունինք . . . Եթէ դալիք հանրագրին ալ տար կամ առաջիններուն նման է, արդէն արժէքին հասկցուած ըլլալով ուրիշ դիտարկութիւն մը ընել հարկ չ'ունի համարիք ։ Մնամ յարգանքով

1870 մարտ 20
Կ. Պօլիս վէղիր խան

Ըրթագրի լուրի բարեւեր ընկերութիւնն յառաջիկայ շաբաթ դիշեր Բերայ նամակի թատրոնն ազգային ներկայացում մը պիտի տայ իր անուանն արժանի բարեխիտական աղնի նպատակաւ մը ։ Դոյնալիք արդիւնքը Ազգային Հիւանդանոցին, Սամաթիոյ Ազգայնական վարժարանին եւ Որթագրի Ս. Թարգմանչաց վարժարանին պիտի նուիրուի ։

Ներկայացնելիք խաղերն են արդոյ թալմաս Եֆէնտի Թերքեանի յօտր ողբերգութիւնը եւ Եֆէնտի Եֆէնտի Զաւեյր, Մամուլ խմբագիր Այլաղան Գեորգ Եֆէնտին ալ իր կողմէն ազգային խօսք մը պիտի արտասանէ ։

Այսպիսի անձնուիրական եւ իրապէս բարեխիտական դործ մը ամեն մասամբ քաջալերութեան արժանի ըլլալով, կը յուսանք որ բարեւեր ազգայինք իրենց ներկայութեամբ կը սրտոտեն սոյն ազգային հանդէսը ։

Տրապիզոնէն մարտ 5 թուով մեզ գրուած նամակի մը մէջ հետեւեալները կը կարդանք ։

Քաղաքիս Ազգային դործերն ինչպէս նաեւ լուսաւորչեան երկուս գաղտնի փոխորդ Ս. Հօր եւ Թաղ խորհրդոյ անդու ջանքերը բարեւոր վիճակի մէջ զբոսած են կուսակցութիւններն անհետացած են, երկու շաբաթէ ի վեր խօսարան մը բացուած է դպրոցիս ընդարձակ օրրանին մէջ, առաջին անգամ թէ եւ քիչ է բաղմունքներ, բայց յուսով եմ որ երթալով յաճախորդներ կը բաղմունքներ առաջին նիւթն է թէ ինչ միջոցաւ կարեն ի Ս. Վանուց անդառնաներէն գոհացուցիլ եկամուտ մը ձեռք բերել, եւ անով բարոյական արդիւնք մը տեսնել, այն է գիւնդութիւն գաղտնի իրապէս խօսարանն ամեն կիրակի եւ ած օրերը ժամը 6-ին մինչեւ 10ը բաց է, որուն առաջին մէկ ժամը ընթերցանութեան եւ երբեմն ատենախօսութեան նուիրուած ըլլալով լսարանի կերպարանք ալ առած է ։ Տար երկի՛նք որ յարատեւէր ազգօգուտ արգիւններով ։

Հետեւեալ նամակին վրայ Ս. Պատրիարք հօր ու շաղկութիւնը կը հրաւիրենք ։

1870 փետրվար 3 յիշեալիս

Ազգասէր Տէր ։

Հայ ազգիս մէջ որոնք որ իրենց ազգաբնութեան միջոցաւ Հայաստանեայց ուղղափառ սուրբ Եկեղեցւոյ օրինաց հարազատ դաւաններ եւ ջատագովներ հանդիսացած են, միշտ կ'ընեն եւ կ'աւելին որ որպէս զի Լուսաւորչէն աւանդեալ եկեղեցական արարողութիւնները ամուր եւ անխափան պահէն եւայլն եւայլն ։

Նիւրիկոյ աթոռէն ապստամբուած Գրիգոր Լէգէօն եպիսկոպոս, որն որ ինքնազուրկ քաղաքիս տաճարորդութեան պաշտօն կ'վարէր երկու երեք տարիէ ի վեր, քանի մի անձինքներէն Լուսաւորչէն ընկերութիւն մը կ'կազմէր, որոնք յայտնաբերուած անց կողմը հակամարտաբար ըլլալով, որոնց մէջ Արեւեան Յակոբ վարժապետ անձ մը իրեն չար կամայք խորհրդակից ըստանալով եկեղեցւոյ մէջ Տաճկաց ընդուտ սուրբ գիրք կարդացող, վասն այնք պատճառի եկեղեցւոյ մէջ մեծ ազդեակներ ժողովուրդէն ի վեր փերդաւ, ըսելով թէ մեք Գրիստոնեայ ենք, ոչ թէ Տաճիկ, վայ այս ինչ օրինազանցութիւն է, ամեն իրի քաղա-

